

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Olsztynie

LOL.410.003.02.2020

Przemysław Daca
Prezes Państwowego Gospodarstwa
Wodnego Wody Polskie
00-844 Warszawa
ul. Grzybowska 80/82

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/20/073 – Zagospodarowanie wód opadowych i roztopowych na terenach zurbanizowanych

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Olsztynie
ul. Artyleryjska 3e, 10-165 Olsztyn
T +48 89 678 82 00, F +48 89 678 82 30
lol@nik.gov.pl
Adres korespondencyjny: Skr. poczt. P-69, 10-950 Olsztyn

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie ¹ Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Białymstoku (dalej: „RZGW”), ul. Jana Klemensa Branickiego 17A, 15-085 Białystok.
Kierownik jednostki kontrolowanej	Przemysław Dąca, Prezes PGW WP od 17 stycznia 2018 r. (dalej: „Prezes”). Od dnia 1 do 16 stycznia 2018 r. kierownikiem jednostki kontrolowanej był Mariusz Gajda Pełnomocnik ds. Organizacji Wód Polskich.
Zakres przedmiotowy kontroli	1. Realizacja zadań związanych z zagospodarowaniem wód opadowych na terenach zurbanizowanych. 2. Przygotowanie, nadzór i kontrola nad realizacją zadań w zakresie zagospodarowania wód opadowych i roztopowych.
Okres objęty kontrolą	Lata 2018-2020 (do dnia zakończenia kontroli) z uwzględnieniem zdarzeń, które wystąpiły w okresie wcześniejszym, jeżeli miały wpływ na kontrolowaną działalność.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ² .
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Olsztynie.
Kontrolerzy	1. Henryk Dykty, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LOL/16/2020 z 9 marca 2020 r. 2. Adam Rączkiewicz, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LOL/41/2020 z 18 maja 2020 r.

(akta kontroli str. 1,1109)

II. Ocena ogólna³ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA	Zadania związane z zagospodarowaniem wód opadowych i roztopowych RZGW realizował m.in. uzgadniając dokumenty planistycznych obejmujące obszary zurbanizowane szczególnego zagrożenia powodzią, a także prowadząc postępowania w sprawach dotyczących wydawania pozwoleń wodnoprawnych na korzystanie z usługi wodnej, o której mowa w art. 35 ust. 3 pkt 7 ustawy Prawo wodne ⁴ . Pozwolenia te wydawano prawidłowo, tj. w oparciu o przedłożone operaty wodnoprawne, zamieszczając w decyzjach wszystkie wymagane elementy, w tym okres ich obowiązywania. Część zbadanych postępowań (73,3%) przeprowadzono jednak z naruszeniem terminów określonych w art. 35 Kpa. Stwierdzono również przypadki niewywiązywania się z określonego art. 36 Kpa obowiązku poinformowania stron o przyczynach zwłoki i wskazania nowego terminu
---------------------	---

¹ Dalej: „PGW WP”.

² Dz. U. z 2019 r. poz. 489 ze zm. (dalej: „ustawa o NIK”).

³ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁴ Ustawa z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (Dz.U. z 2020 r. poz. 310 ze zm.).

załatwienia sprawy lub realizacji tego obowiązku już po upływie ustawowego terminu ich załatwienia. W części zbadanych postępowań (40%) informacje o wszczęciu postępowania zostały zamieszczone w BIP w terminach od 39 do 288 dni od złożenia wniosków, które spełniały wymogi formalne.

Postępowania o zatwierdzenie taryf dla zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków prowadzono w oparciu o prawem wymagane dokumenty (m.in. projekty taryf oraz uzasadnienia). W toku kontroli stwierdzono jednak, że cztery decyzje (23,5% zbadanych) wydano z przekroczeniem terminu określonego art. 24c ust. 1 uozzwioś. Poza tym w dwóch postępowaniach o zatwierdzenie taryfy (11,8% zbadanych) nie wyjaśniono rozbieżności między danymi zawartymi we wnioskach, zaś w jednym przypadku (5,9%) nie zbadano, czy opracowano taryfę w sposób eliminujący tzw. subsydiowanie skrośne.

RZGW rzetelnie prowadził system informacyjny gospodarowania wodami, w którym zamieszczono aktualne dane dotyczące wydanych pozwoleń wodnoprawnych. Skutecznie i efektywnie kontrolowano również realizację zadań w zakresie zagospodarowania wód opadowych i roztopowych. W latach objętych kontrolą RZGW prowadził kontrole doraźne oraz kontrole planowe dotyczące gospodarowania wodami, w tym m.in. w zakresie przestrzegania warunków pozwoleń wodnoprawnych i zintegrowanych. Obejmowały one m.in. otwarte i zamknięte systemy kanalizacji deszczowej, urządzenia wodne (wyloty), którymi te wody były odprowadzane, a także ustalenie ilości odprowadzanych wód opadowych oraz roztopowych do wód. W każdym przypadku stwierdzenia nieprawidłowości podejmowano działania zmierzające do ich usunięcia.

RZGW było należycie przygotowane do realizacji zadań związanych z zagospodarowaniem wód opadowych i roztopowych. Wprawdzie w regulaminie organizacyjnym oraz zakresach obowiązków zadania te nie zostały wyszczególnione to jednak ich realizacja wynikała z ogólnych zapisów tych dokumentów i zadania te faktycznie były realizowane. Pracownicy posiadali przy tym odpowiednie wykształcenie i zapewniono im podnoszenie kwalifikacji w ramach organizowanych szkoleń.

OBSZAR

1. Realizacja zadań związanych z zagospodarowaniem wód opadowych i roztopowych

Opis stanu faktycznego

1.1. W okresie objętym kontrolą⁵ Dyrektorem RZGW był Mirosław Markowski (dalej: „Dyrektor”).

W okresie tym do RZGW złożono łącznie 216 wniosków (w tym 96 w 2018 r., 102 w 2019 r. i 18 w 2020 r.) o uzgodnienie dokumentów planistycznych obejmujących obszary szczególnego zagrożenia powodzią (dotyczących terenów miejskich). Zakres przedmiotowy wniosków dotyczył m.in. miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin, decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego (m.in. budowa elektroenergetycznej linii kablowej SN i NN, stacji transformatorowych, budynków mieszkalnych), gminnych programów rewitalizacji, uzgodnienia projektów decyzji o warunkach zabudowy, strategii rozwoju województwa podlaskiego oraz województwa warmińsko-mazurskiego, decyzji o ustaleniu lokalizacji linii kolejowej.

Na podstawie powyższych wniosków Dyrektor wydał 91 decyzji, o których mowa w art. 166 ust. 5 Prawa wodnego (w tym: 36 w 2018 r., 49 w 2019 r. i 6 w 2020 r.).

⁵ Od 1 stycznia 2018 r. do 16 marca 2020 r.

W 13 spośród tych decyzji, Dyrektor odmówił uzgodnienia. Tylko jeden wniosek, przedłożony w 2018 r., o zatwierdzenie m.in.: zagospodarowania terenu i infrastruktury inwestycji odnosił się wyłącznie do zagadnień związanych z zagospodarowaniem wód opadowych i roztopowych.

W stosunku do 125 wniosków Dyrektor, na podstawie art. 61a § 1 Kpa, odmówił (w drodze postanowienia) wszczęcia postępowania administracyjnego z powodu braku na wykazywanych we wnioskach terenach obszarów szczególnego zagrożenia powodzią. Nie dotyczyły one spraw związanych z zagospodarowaniem wód opadowych i roztopowych.

(Dowód: akta kontroli str. 1-28)

1.2. RZGW nie prowadził analiz oraz nie opracowywał raportów i sprawozdań, dotyczących skuteczności zagospodarowania wód opadowych i roztopowych na terenach zurbanizowanych. W zakresie tym nie nawiązywano kontaktów z innymi podmiotami.

Jak wyjaśnił Dyrektor nowa ustawa Prawo wodne i utrata statusu ścieków przez wody opadowe i roztopowe nie wskazała jednoznacznie podmiotu odpowiedzialnego za gospodarowanie wodami opadowymi i roztopowymi. Podał, że dokonywanie różnego rodzaju analiz to przede wszystkim zadania samorządów w ramach opracowywanych warunków zabudowy i zagospodarowania terenu. Rola RZGW sprowadzała się przede wszystkim do wydawania zgód wodnoprawnych, zatwierdzania taryf opłat dla zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków i prowadzenia kontroli w przypadku naruszeń przepisów. Wskazał, że RZGW gotowy był do współuczestniczenia w tego typu analizach, ale obecne prawo nie wskazuje jednoznacznie podmiotu prowadzącego i koordynującego tego typu pracami.

(Dowód: akta kontroli str. 2-4, 29-43)

1.3. Działania RZGW w zakresie zagospodarowania wód opadowych i roztopowych oraz przeciwdziałania skutkom suszy wynikają z założeń i wytycznych programu opracowywanego w KZGW⁶, który będzie realizowany w poszczególnych RZGW, tj. Planu Przeciwdziałania Skutkom Suszy⁷. W 2019 r. PGW WP przeprowadzało konsultacje społeczne dotyczące tego Planu na terenie działania RZGW. Spotkania odbyły się w Białymstoku oraz w Olsztynie i były połączone z konferencjami prasowymi dla mediów regionalnych. W konsultacjach społecznych udział wzięło ponad 100 osób.

W ramach tego Planu określono również cele dla poszczególnych zadań. Dotyczyło to m.in. zadania zarządzania wodami opadowymi na obszarach zurbanizowanych poprzez różne formy retencji i rozwój infrastruktury zieleni⁸. Wynikiem przeprowadzonych analiz ma być między innymi zaproponowanie sposobów zagospodarowania wód opadowych. W ujęciu lokalnym istotną zmianą w użytkowaniu wód będzie zagospodarowanie wód opadowych i roztopowych i ich wykorzystanie prowadzące do opóźnienia spływu powierzchniowego na rzecz zwiększenia retencji, w tym infiltracji w miejscu opadu. W ramach tego typu działań wdrażane będą rozwiązania zarówno nietechniczne, jak i działania techniczne wspierające właściwe gospodarowanie wodami opadowymi. Działania w zakresie zagospodarowania wód opadowych w obszarze działania RZGW zostały zawarte, w przyjętych przez Radę Ministrów, planach zarządzania ryzykiem powodziowym na

⁶ Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej.

⁷ <http://stopsuszy.pl/projekt-planu-przeciwdzialania-skutkom-suszy/>.

⁸ Str. 31-32 w Planie Przeciwdziałania Skutkom Suszy.

obszarach dorzeczy⁹, w tym opracowanie szczegółowych analiz i projektów możliwości zwiększenia retencji obszarów zurbanizowanych. W tabeli zadań w zakresie budowy i przebudowy urządzeń wodnych w celu zwiększania m.in. retencji i wspierających przeciwdziałanie skutkom suszy, dla RZGW planowane było pięć zadań¹⁰.

(Dowód: akta kontroli str. 2, 4, 29, 32)

1.4. W latach 2018 - 2020 Dyrektor RZGW nie wydał żadnej decyzji o wstrzymaniu działalności zakładu, który wskutek zaniedbań w gospodarce wodnej spowodował stan mogący zagrażać życiu lub zdrowiu ludzi lub zwierząt lub prawnie chronionemu interesowi osób trzecich.

(Dowód: akta kontroli str. 2, 4, 29,44)

1.5. W latach 2018-2020 (do 16 marca 2020 r.) do RZGW nie wpłynął żaden wniosek o opinię w zakresie działań naprawczych na skutek bezpośredniego zagrożenia szkodą lub zaistniałą szkodą w środowisku wodnym. Powyższe potwierdził, w informacji udzielonej w trybie w trybie art. 29 ust. 1 pkt 2 lit.f ustawy o NIK, Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Białymstoku.

(Dowód: akta kontroli str. 2-5,11,45-47)

1.6. Z danych wygenerowanych z systemu informacyjnego gospodarowania wodami RZGW wynikało, że na 18 marca 2020 r. obowiązywało ogółem 1 137 wydanych i obowiązujących zgód wodnoprawnych (pozwoleń, ocen wodnoprawnych) oraz pozwoleń zintegrowanych, w tym 168 wydanych w badanym okresie (63 w 2018 r., 94 w 2019 r. i 11 w 2020 r.). Pozostałe 969 decyzji zostało wydanych przed 2018 r.

Podstawowym źródłem pozyskiwania informacji związanych z odprowadzaniem do wód lub do urządzeń wodnych wód opadowych i roztopowych, ujętych w otwarte lub zamknięte systemy kanalizacji deszczowej służące do odprowadzania opadów atmosferycznych albo w systemy kanalizacji zbiorczej dotyczące terenów miast, były wnioski o wydanie pozwolenia wodnoprawnego. Możliwym źródłem informacji na temat nieprawidłowości w zagospodarowaniu wód opadowych były wyniki kontroli realizowanych przez RZGW, zakończone zarządzeniami pokontrolnymi oraz innymi działaniami wskazanymi w art. 341 ustawy Prawo wodne. Źródłem informacji o działaniu podmiotu bez ewentualnego pozwolenia wodnoprawnego były kontrole przeprowadzane przez właściwych wojewódzkich inspektorów ochrony środowiska w ramach posiadanych kompetencji.

W badanym okresie RZGW nie prowadził postępowań administracyjnych dotyczących odprowadzania wód opadowych i roztopowych do wód lub do urządzeń wodnych bez wymaganego pozwolenia wodnoprawnego.

W latach 2018 – 2020 (I kwartał) Dyrektor RZGW wydał łącznie 15 pozwoleń wodnoprawnych związanych z odprowadzaniem z terenów zurbanizowanych (miast) do wód lub do urządzeń wodnych wód opadowych i roztopowych. Pozwolenia te

⁹ Plany zarządzania ryzykiem powodziowym zostały przyjęte rozporządzeniami Rady Ministrów z dnia 18 października 2016 r. dla obszarów dorzeczy, odpowiednio: dla obszarów dorzeczy Wisły (Dz. U. poz. 1841) oraz Pregoly (Dz. U. poz. 1813).

¹⁰ Załącznik nr 1 do Planu Przeciwdziałania Skutkom Suszy: 1.Opracowanie dokumentacji i remont jazu na stopniu wodnym Augustów w km 32+500 Kanału Augustowskiego 2019 – 2021. 2.Droga wodna Pisa-Narew Budowa Jazu Pisz, w tym opracowanie Koncepcji udroźnienia szlaku żeglugowego. 3. Odbudowa jazu na rzece Szkwa w m. Sul, gm. Kadzidło, powiat ostrołęcki. 4.Opracowanie dokumentacji projektowej wraz budową zbiornika retencyjnego na rzece Mała Łyna w Dobrym Mieście. 5. Rzeka Skroda - budowa dwóch jazów w km 12+961 w m. Zabiele oraz km 16+313 w m. Janowo, gm. Kolno.

obejmowały 29 nieruchomości¹¹. Od jednego z nich wniesiono odwołanie do Prezesa Wód Polskich, który umorzył postępowanie odwoławcze z uwagi na wniesienie odwołania przez podmiot nie będący stroną postępowania.

Z analizy wszystkich ww. 15 postępowań zakończonych wydaniem pozwolenia wodnoprawnego na korzystanie z usługi wodnej, o której mowa w art. 35 ust. 3 pkt 7 ustawy Prawo wodne, wynikało że:

- 11 z nich wydano w 2018 r., zaś cztery w 2019 r.; w 2020 r. (I kwartał) nie wydano żadnej decyzji,
- w siedmiu przypadkach wnioski dotyczyły w całości terenów zurbanizowanych miast, zaś w ośmiu przypadkach części miast,
- do wszystkich wniosków dołączono operaty wodnoprawne (w siedmiu przypadkach RZGW wnosił o ich uzupełnienie),
- we wszystkich sprawach prawidłowo określono okres obowiązywania pozwolenia wodnoprawnego (w dwóch przypadkach na 10 lat, w trzech na 20 lat i w 10 na 30 lat),
- pozwolenia wodnoprawne wydano w przypadkach określonych w art. 389 i 390 Prawa wodnego, tj. na odprowadzanie wód opadowych i roztopowych do wód, urządzeń wodnych a następnie do ziemi, zbiorników retencyjnych lub naturalnych zbiorników wodnych bezodpływowych,
- we wszystkich decyzjach zachowano wymogi wynikające z art. 107 Kpa,
- w cztery decyzje wydano w terminach dwumiesięcznych określonych w art. 35 § 3 Kpa, pozostałe 11 decyzji wydano z naruszeniem powyższych terminów (szerzej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*),
- w czterech przypadkach nie informowano wnioskodawców o przedłużeniu postępowania, natomiast w siedmiu postępowaniach informacje do wnioskodawców o przedłużeniu terminu przekazano od 71 dni do 289 dni od wpłynięcia wniosku do RZGW (szerzej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*),
- w celu zapewnienia stronom czynnego udziału w prowadzonych postępowaniach administracyjnych, we wszystkich badanych przypadkach przekazywano do miast (gmin) informacje o wszczęciu postępowania, których dotyczył wniosek oraz zamieszczano w BIP i umieszczono na tablicy ogłoszeniowej RZGW,
- w sześciu przypadkach, pomimo że wniosek spełniał wymogi formalne, informacja w BIP o wszczęciu postępowania została zamieszczona od 39 do 288 dni od złożenia wniosku (szerzej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*),
- wszystkie strony prowadzonych postępowań zostały zawiadomione o możliwości wniesienia uwag przed wydaniem decyzji.

(Dowód: akta kontroli str. 2,6,30,48-321,349-418,1107-1108)

1.7. W latach 2018 – 2020 (do 23 marca) do Dyrektora RZGW wpłynęło ogółem 228 wniosków o zatwierdzenie taryf dotyczących zaopatrzenia w wodę i odprowadzania ścieków, w tym 200 w 2018 r., 22 w 2019 r. i sześć w 2020 r. W wyniku rozpatrzenia tych wniosków:

- w 210 przypadkach wydano decyzje zatwierdzające wnioskowane taryfy;
- w dziewięciu przypadkach wydano decyzje odmawiające zatwierdzenia projektu taryfy, przy czym w sześciu przypadkach wnioskujący odwołali się do Prezesa

¹¹ Pozwolenia te obejmowały łącznie 249,9017 ha powierzchni zlewni rzeczywistej oraz 108,9765 ha powierzchni zlewni zredukowanej.

Wód Polskich, który to uchylił decyzje organu I instancji, zaś w trzech przypadkach, po uzupełnieniu dokumentacji przez wnioskodawców, wydano decyzje zatwierdzające. W wyniku ponownego rozpatrzenia przez RZGW uchylonych decyzji, w trzech przypadkach wydano decyzję zatwierdzającą, zaś w trzech przypadkach, na wniosek strony o skrócenie okresu obowiązywania taryfy, wydano decyzje umarzające;

- sześć wniosków było w trakcie rozpatrywania;
- jeden wniosek pozostał bez rozpatrzenia z powodu braków formalnych;
- w dwóch przypadkach na wniosek strony wydano decyzje umarzające.

W stosunku do siedmiu wnioskujących RZGW nałożył obowiązek poprawienia projektu. Trzech z nich nie poprawiło złożonych dokumentów (dwóch wzywano czterokrotnie).

Nie było przypadków odmówienia zatwierdzenia taryf lub nałożenia obowiązku poprawienia projektu taryfy lub jego uzasadnienia ze względu na nieprawidłowe ujęcie w nich kosztów lub przychodów związanych z odprowadzaniem wód opadowych.

(Dowód: akta kontroli str. 2,30-31, 322-348)

Na podstawie analizy próby 10 spraw, w których wydano decyzję o zatwierdzeniu taryfy oraz siedmiu spraw, w których odmówiono zatwierdzenia projektu taryfy stwierdzono, że:

- w 15 przypadkach wnioskowano o trzyletni okres obowiązywania taryf, zaś po jednym na 18 miesięcy i jeden rok;
- wszystkie wnioski dotyczyły zatwierdzenia taryfy dla zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzenia ścieków;
- do wniosków dołączone były taryfy i uzasadnienie oraz inne dokumenty, m.in. sprawozdania finansowe za ostatnie trzy lata obrotowe, w 13 przypadkach dołączono plan rozwoju i modernizacji urządzeń wodociagowych i urządzeń kanalizacyjnych, a w czterech przypadkach niezłączenie tego planu wynikało z zaistnienia sytuacji określonej art. 21 ust. 7 uozzwioś;
- w dwóch przypadkach decyzje zatwierdzające wydano z przekroczeniem terminu 45 dni - w jednym o 6 dni¹², a w drugim o 15 dni¹³ (szerzej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*). Pozostałe osiem decyzji wydano w termiach od 14 do 44 dni od wniesienia wniosku;
- w dwóch przypadkach decyzje odmawiające zatwierdzenia taryfy wydano z przekroczeniem ww. terminu - w jednym o 9 dni¹⁴, w drugim o 19 dni¹⁵ (szerzej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*). Pozostałe pięć decyzji wydano w termiach od 28 do 43 dni od wniesienia wniosku;
- powodem wydania decyzji odmownych nie były kwestie związane ze sposobem zagospodarowania wód opadowych i roztopowych;
- na siedem decyzji odmownych, w czterech przypadkach wnioskodawcy wnieśli do Prezesa Wód Polskich odwołania, w wyniku których organ II instancji uchylił wydane decyzje i przekazał je do ponownego rozpatrzenia. RZGW po ich ponownym rozpatrzeniu wydał: decyzję o zatwierdzeniu taryfy, decyzję o umorzeniu postępowania (na wniosek strony) oraz dwie decyzje o zatwierdzeniu skróconego okresu obowiązywania taryf;

¹² Decyzja BI.RET.070.720.2018.IT (dla Wodociagowo-Cieplowniczej Sp. z o.o. "COWIK" w Bartoszycach).

¹³ Decyzja BI.RET.070.732.2018.IT (dla Przedsiębiorstwa Wodociagów i Kanalizacji Sp. z o.o. Olsztyn).

¹⁴ Decyzja BI.RET.070.2019.KO (dla Przedsiębiorstwo Wodociagów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Giżycku).

¹⁵ BI.RET.070.29.2019.GS (dla Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej w Sejnach Sp. z o.o.).

- w dwóch postępowaniach o zatwierdzenie taryfy¹⁶ stwierdzono rozbieżności pomiędzy danymi zawartymi w tabeli 1¹⁷ w zakresie ilości wód opadowych i roztopowych, a danymi zawartymi w wieloletnim planie rozwoju¹⁸ (szerzej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*);
- w jednym przypadku, w postępowaniu o zatwierdzenie taryfy¹⁹ brak było jednoznacznych informacji, czy wskazane w taryfie dla tego miasta wielkości i założenia w zakresie ilości dostarczanej wody i odprowadzanych ścieków, a także kosztów związanych z tą działalnością w rzeczywistości odnoszą się wyłącznie do tego miasta, czy również do gmin ościennych (szerzej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*).

(Dowód: akta kontroli str. 409-645, 941-1094)

Z analizy powyższych 17 postępowania o zatwierdzenie taryfy wynikało, że:

- w dwóch przypadkach wnioskodawcy²⁰ realizowali zadania w zakresie zarządzania, utrzymania lub rozwoju sieci kanalizacji deszczowej (służącej wyłącznie do zbierania lub odprowadzania wód opadowych lub roztopowych), w pozostałych przypadkach brak było we wniosku takich informacji,
- w jednym przypadku wnioskodawca z własnej inicjatywy podał, że nie ujmował w ich ciężar ekonomiczny opłat z tytułu odprowadzania wód opadowych do wód i utrzymywania kanalizacji deszczowej, w pozostałych szesnastu wnioskodawcy takich informacji nie podali,
- we wszystkich analizowanych wnioskach o zatwierdzenie taryf w bilansie wód powierzchniowych brak było informacji jaki wpływ na ogólny bilans tych wód miały wody opadowe i roztopowe, zarówno co do ich jakości jak i ilości.

RZGW jako organ regulacyjny, nie wymagał od wnioskodawców powyższych informacji, gdyż jak wyjaśnił Dyrektor zmiany w przepisach od 2018 r. spowodowały, że nie dysponował on narzędziami prawnymi pozwalającymi na szczegółową analizę wód opadowych w zakresie określonym powyżej. Podał, że zalegalizowanie powyższych działań umożliwiłoby pełniejsze badanie wód opadowych i roztopowych przy zatwierdzaniu taryf.

(Dowód: akta kontroli str. 409-645)

1.8. W okresie objętym kontrolą RZGW nie nakładał kar pieniężnych z tytułów określonych w art. 29 ust. 1 - 3 uozzwios.

(Dowód: akta kontroli str. 8, 31, 651)

1.9. W ramach zapewnienia ochrony ludności i mienia przed powodzią i przeciwdziałaniu skutkom suszy, na poziomie regionów wodnych RZGW (w 2019 r.) rozpoczął realizację zadania związanego z zagospodarowaniem wód opadowych i roztopowych. Wynikało ono z zamierzenia budowy drogi wodnej Pisz – Warszawa i dotyczyło budowy stopnia wodnego w Piesz, którego zadaniem będzie hamowanie odpływu z jeziora Roś wód wiosennych i po dużych opadach atmosferycznych. Retencjonowane wody w jeziorze, będą stopniowo zrzucone do rzeki Pisy w okresach niżówek letnich, w celu zwiększenia stanów i przepływów wód w rzece. Przygotowywane były dokumenty do sporządzenia „Raportu oddziaływania

¹⁶ Przedłożona przez Wodociągowo-Ciepłowniczą Sp. z o.o. „COWiK” w Bartoszycach oraz Przedłożona przez Wodociągi Białostockie sp. z o.o. w Białymstoku.

¹⁷ „Analizy ekonomiczne związane z korzystaniem z wód” (także w projekcie taryfy).

¹⁸ Wieloletni plan rozwoju, modernizacji urządzeń wodociągowych i kanalizacyjnych na lata 2018 – 2021 str. 5-6 ww. Planu.

¹⁹ Przedłożona przez PWiK sp. z o.o. w Olsztynie.

²⁰ Wodociągowo-Ciepłownicza Sp. z o.o. "COWIK" w Bartoszycach i Zakład Wodociągów i Kanalizacji sp. z o.o. w Mrągowie.

na środowisko stopnia wodnego w Pisz”. Informacje o postępach prac w tym zakresie RZGW przekazywało poprzez konferencje prasowe i zamieszczane artykuły w mediach lokalnych i regionalnych²¹.

Ponadto, w 2019 r. w miejscowości Łęg Przedmiejski (gmina Lelis) zrealizowano zadanie polegające na odtworzeniu właściwego stanu śluzy wałowej prawostronnego obwałowania rzeki Narew, którego celem było przywrócenie pierwotnego stanu fragmentu wału przeciwpowodziowego z jego budowlą (śluzą) dla zabezpieczenia przeciwpowodziowego doliny Narwi po jej prawej stronie, w tym osiedli miasta Ostrołęka²². W grudniu 2019 r. zakończono również prace w Ostrołęce na rzece Narew, celem których było przywrócenie właściwego stanu technicznego przepustu wałowego wraz z uszkodzonym odcinkiem wału przeciwpowodziowego²³. Informacje o ważnych i oddanych do użytku inwestycjach oraz pracach utrzymaniowych, które miały za zadanie ochronę ludności i mienia przed powodzią i skutkami suszy, RZGW umieszczał na stronie internetowej.²⁴

(Dowód: akta kontroli str. 8, 31-32, 652-664, 897)

1.10. Z analizy 10 pozwoleń wodnoprawnych²⁵ związanych z zagospodarowaniem wód opadowych i roztopowych, w tym sześciu z 2018 r. oraz czterech z 2019 r. wynikało, że prowadzony w RZGW system informacyjny gospodarowania wodami:

- zawierał aktualizowane dane²⁶ dotyczące zagospodarowania wód opadowych i roztopowych na terenach zurbanizowanych,
- wszystkie badane pozwolenia zostały w nim ujęte,
- dane w systemie były zgodne z zawartymi w dokumentacji papierowej pozwoleń wodnoprawnych.

Dyrektor, odwołując się do zapisów art. 329 ustawy Prawo wodne podał, że ustawodawca nie przewidział potrzeby gromadzenia w systemie informacyjnym gospodarowania wodami danych związanych z ilością odprowadzanych wód opadowych do wód.

Natomiast w oparciu o zapisy art. 302 ust. 1 pkt 3 ustawy Prawo wodne, na podstawie pozwoleń wodnoprawnych, pozwoleń zintegrowanych, pomiarów dokonywanych przez podmioty obowiązane do ponoszenia opłat za usługi wodne oraz innych danych technicznych i technologicznych, RZGW prowadził aktualizowaną co roku ewidencję²⁷ m.in. ilości wód odprowadzanych do wód. W związku powyższym, na podstawie oświadczeń podmiotów obowiązanych do

²¹ Inwestorem budowy Drogi Pisz –Warszawa było PWG WP, w imieniu, którego działa Dyrektor RZGW. Do 14 maja 2020 r.: opracowano „Koncepcję udrożnienia szlaku żeglugowego Pisz-Warszawa” – wartość 82,4 tys. zł, sporządzono opracowanie pn. „Rozpoznanie i udokumentowanie miejsc limitujących żeglugę na rzece Pisz i Narew” – wartość zadania 104,6 tys. zł, opracowano Kartę Informacyjną Przedsięwzięcia pn. „Budowa stopnia wodnego w Pisz na rzece Pisz wraz z zapleczem technicznym” (wartość zadania 14,5 tys. zł), na podstawie której złożono wniosek o wydanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach przedsięwzięcia, sporządzono dokumentację projektową na „Kompleksową przebudowę portu zlokalizowanego na lewym brzegu rzeki Narew (obręb Ostrołęka) w ramach budowy drogi wodnej Pisz-Warszawa” (wartość zadania 847,5 tys. zł), na podstawie której uzyskiwane są decyzje administracyjne i pozwolenia.

²² Zamawiający – PGW WP, Wykonawca: Przedsiębiorstwo Robót Inżynieryjno-Budowlanych RIB „ARMEL-EL” sp. z o.o. z Rybienka Nowego, Wartość brutto zadania 1 483,1 tys. zł. Protokół odbioru 13 listopada 2019 r.

²³ Zamawiający PGW WP. Wykonawca : Przedsiębiorstwo Robót Inżynieryjno-Budowlanych RIB „ARMEL-EL” sp. z o.o. z Rybienka Nowego. Wartość brutto 773,4 tys. zł. Protokół odbioru w dniu 2 grudnia 2019 r.

²⁴ bialystok.wody.gov.pl (w zakładce aktualności).

²⁵BI.RUZ.421.38.2018.MK, BI.RUZ.421.76.2018.KB, BI.RUZ.421.147.2018.KB, BI.RUZ.421.161.2018.MC, BI.RUZ.421.172.2018.AN, BI.RUZ.421.69.2018.MK, BI.RUZ.421.15.2019.MK, BI.RUZ.421.29.2019.AT, BI.RUZ.421.33.2019.MK, BI.RUZ.421.40.2019.MK,

²⁶ W systemie ujęto takie dane jak m.in.: numer ewidencyjny systemu, temat pozwolenia wodnoprawnego, znak decyzji, data wydania decyzji, data ważności decyzji, organ wydający decyzję (nazwa i numer), nazwa głównego wnioskodawcy i użytkownika, jednostka bilansowa (zlewnia), nazwa pliku, uwagi, data decyzji ostatecznej, status decyzji (czy obowiązuje), województwo, powiat, gmina, miasto.

²⁷ Ewidencja prowadzona w systemie finansowo-księgowym EDEN - moduł opłat za usługi wodne.

ponoszenia opłat za usługi wodne (art. 552 ust. 2a pkt 2) RZGW był w stanie wygenerować zestawienie o ilości odprowadzanych wód opadowych i roztopowych do wód, z terenów administracyjnych miast²⁸. I tak w 2018 r. odprowadzono do wód 8 600,3 tys. m³, zaś w 2019 r. - 9 234,6 tys. m³ wód opadowych i roztopowych.

(Dowód: akta kontroli str. 8, 32-33, 665-741)

1.11. Dyrektor uczestniczył m.in. w posiedzeniach zespołu ds. zmiany systemu opłat jak również wskazywał propozycje zmian zapisów ustawy Prawo wodne, m.in. w zakresie możliwości podwyższenia opłat za odprowadzanie wód opadowych lub roztopowych ujętych w otwarte lub zamknięte systemy kanalizacji deszczowej służące do odprowadzania opadów atmosferycznych bez wymaganego pozwolenia wodnego albo pozwolenia zintegrowanego, przeglądów pozwoleń wodnoprawnych, zmiany pozwolenia wodnoprawnego z urzędu w przypadku stwierdzenia jego niezgodności z art. 403 Prawa wodnego. Zgłaszane przez Dyrektora propozycje nie zostały uwzględnione.

(Dowód: akta kontroli str. 8, 33, 752-762)

1.12. RZGW, jak również działające na jego obszarze zarządy zlewni i nadzory wodne, nie przejął do realizacji od zlikwidowanych zarządów melioracji i urządzeń wodnych żadnych zadań inwestycyjnych związanych z zagospodarowaniem wód opadowych i roztopowych z terenów zurbanizowanych.

(Dowód: akta kontroli str. 8, 33)

1.13. RZGW nie prowadził bezpośredniej współpracy z innymi podmiotami, organizacjami pozarządowymi oraz ośrodkami naukowymi i akademickimi w celu rozpoznania problemów dotyczących zagospodarowania wód opadowych i roztopowych. Dyrektor wyjaśnił, że realizowane przez RZGW zadania inwestycyjne nie wymagały stosowania szczególnych rozwiązań, wymagających prowadzenia badań naukowych lub stosowania nietypowych technologii.

(Dowód: akta kontroli str. 9, 33)

1.14. W badanym okresie RZGW nie posiadał informacji na temat stosowanych na terenach zurbanizowanych metod zagospodarowania wód opadowych i roztopowych. W zakresie tym:

- nie zlecał i nie finansował badań, ekspertyz i analiz,
- nie opracowywał i nie wdrażał programów, koncepcji oraz kierunków rozwoju dotyczących ich zagospodarowania,
- nie określał nakładów finansowych niezbędnych do ich działań (obszarów).

Jak wyjaśnił Dyrektor, PGW WP przygotowuje Plan Przeciwdziałania Skutkom Suszy (PPSS), który zostanie przyjęty w drodze rozporządzenia przez ministra właściwego ds. gospodarki wodnej. Przewiduje on w pierwszej kolejności stworzenie warunków formalno-prawnych oraz administracyjnych do realizacji zielonej i błękitnej infrastruktury ukierunkowanej na właściwe gospodarowanie wodą w przestrzeni miejskiej. Działanie to polegać będzie m.in. na zintegrowanym zarządzaniu wodami opadowymi (deszczowymi i roztopowymi) w oparciu o techniki zagospodarowania opadu w miejscu jego wystąpienia. Dyrektor podał, że PPSS sfinalizowany będzie do końca 2020 r.

Tematy związane z zagospodarowaniem wód opadowych i roztopowych zostały ujęte również w planach zarządzania ryzykiem powodziowym dla dorzecza Wisły i dorzecza Pregoty. Głównym celem tych planów było ograniczenie potencjalnych negatywnych skutków powodzi dla życia i zdrowia ludzi, środowiska, dziedzictwa

²⁸ Z podziałem na poszczególne Zarządy Zlewni, numer decyzji, rok, kwartał oraz ilość m³.

kulturowego oraz działalności gospodarczej, poprzez realizację działań służących minimalizacji zidentyfikowanych zagrożeń.

(Dowód: akta kontroli str. 9,33-35,3-39)

1.15. W latach objętych kontrolą, na obszarze RZGW, obowiązywały trzy plany gospodarowania wodami, tj.:

- Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły²⁹,
- Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Pregoly³⁰,
- Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Niemna³¹.

W celu opracowania wyżej wymienionych planów, dokumentacja planistyczna wynikająca z art. 317 ust.1 pkt 1 - 6 ustawy Prawo wodne, poza dwoma wykazami w ramach rejestru wykazów obszarów chronionych, była przygotowana (przed utworzeniem z dniem 1 stycznia 2018 r. RZGW w Białymstoku) przez RZGW w Warszawie oraz KZGW, który koordynuje prace nad projektami planów.

Będąca w posiadaniu RZGW dokumentacja planistyczna dotyczyła:

- 1) wykazów jednolitych części wód³²;
- 2) charakterystyki jednolitych części wód ze wskazaniem sztucznych i silnie zmienionych jednolitych części wód³³;
- 3) identyfikacji oddziaływań zmian poziomów wód podziemnych³⁴;
- 4) rejestru wykazów obszarów chronionych, w tym:
 - wykazu jednolitych części wód przeznaczonych do poboru wody na potrzeby zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi,
 - wykazu jednolitych części wód przeznaczonych do celów rekreacyjnych, w tym kąpieliskowych,
 - wykazu obszarów wrażliwych na eutrofizację wywołaną zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł komunalnych³⁵,
 - wykazu obszarów przeznaczonych do ochrony siedlisk lub gatunków, o których mowa w przepisach ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody³⁶,
 - analiz ekonomicznych związanych z korzystaniem z wód³⁷,
 - wykazu wielkości emisji i stężeń³⁸.

Z powyższych dokumentów planistycznych jedynie dokumentacja dotycząca „identyfikacji znaczących oddziaływań antropogenicznych oraz oceny ich wpływu na stan wód powierzchniowych i wód podziemnych” (art. 317 ust.1 pkt.3 Prawa

²⁹ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 18 października 2016 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły. Dz.U. z 2016 r. poz. 1911.

³⁰ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 18 października 2016 w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Pregoly. Dz.U. z 2016 r. poz. 1959).

³¹ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 18 października 2016 w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Niemna. Dz.U. z 2016 r. poz. 1915).

³² W ramach pracy „Aktualizacja wykazu JCWP i SCWP na potrzeby kolejnej aktualizacji planów w latach 2015-2021 wraz z weryfikacją typów wód części wód”, wrzesień 2015; „Analiza i aktualizacja jednostek do planowania z uwzględnieniem MPPH”, wykonawca MGGP S.A., listopad 2017.

³³ W ramach pracy „Przegląd i weryfikacja metody wyznaczania silnie zmienionych i sztucznych części wód powierzchniowych wraz ze wstępnym i ostatecznym wyznaczeniem”, maj 2019.

³⁴ W ramach pracy „Identyfikacja oddziaływań zmian poziomów wód zwierciadła wód podziemnych w regionach wodnych – etap III”, grudzień 2017.

³⁵ W ramach pracy „Ustalenie celów środowiskowych dla jednolitych części wód wraz z opracowaniem rejestru wykazów chronionych”, maj 2019.

³⁶ W ramach pracy „Ustalenie celów środowiskowych dla jednolitych części wód wraz z opracowaniem rejestru wykazów chronionych”, maj 2019.

³⁷ W ramach pracy „Analiza zwrotu kosztów za usługi wodne wraz z prognozą rozwoju oraz analiza zwrotu kosztów środowiskowych i zasobowych w regionach wodnych i na obszarach dorzeczy”, październik 2019.

³⁸ W ramach pracy „Wykaz wielkości emisji i stężeń substancji priorytetowych oraz innych substancji zanieczyszczających w dorzeczu Wisły, Pregoly i Niemna na obszarze RZGW w Białymstoku”, grudzień 2018.

wodnego) ujmowała m.in. zagadnienie odprowadzania wód opadowych i roztopowych. Prowadzone analizy dotyczyły oceny ich wpływu na stan wód w jednolitych częściach wód pod kątem ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych. Nie wykonywano natomiast analiz dotyczących zagospodarowania tych wód na terenach zurbanizowanych.

Dyrektor wyjaśnił, że w rozporządzeniu w sprawie szczegółowego zakresu opracowywania wodami na obszarach dorzeczy, nie wskazano zagadnień dotyczących zagospodarowania wód opadowych i roztopowych.

Dokumentacja planistyczno-identyfikacyjna znaczących oddziaływań antropogenicznych oraz ocena ich wpływu na stan wód powierzchniowych i wód podziemnych, a także dokumentacja w zakresie jednolitych części wód zagrożonych nieosiągnięciem celów środowiskowych była w trakcie opracowywania (na zlecenie KZGW)³⁹. Dyrektor wyjaśnił, że taki stan opracowywania powyższej dokumentacji wynika z przyjętego przez KZGW harmonogramu⁴⁰ poddanego konsultacjom społecznym w 2017 r. Podał, że od utworzenia RZGW brał udział w opracowywaniu aktualizacji powyższych planów.⁴¹

(akta kontroli str. 9-13, 763-771)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Z naruszeniem dwumiesięcznego terminu na załatwienie sprawy wynikającego z art. 35 § 3 Kpa, wydano 11 pozwoleń wodnoprawnych⁴², tj. od 11 do 179 dni po upływie powyższego terminu, z uwzględnieniem okresów wymienionych w art. 35 § 5 Kpa.

Dyrektor wyjaśnił, że opóźnienia wynikały z faktu, iż rozpatrywano sprawy według daty wpływu poszczególnych wniosków o udzielenie pozwolenia wodnoprawnego zarówno z 2018 r., jak i 2019 r. Podał, że z dniem 1 stycznia 2018 r. do RZGW przekazano jednorazowo około 30 spraw o wydanie pozwolenia wodnoprawnego z terenu funkcjonowania Marszałka Województwa Podlaskiego, Marszałka Województwa Warmińsko-Mazurskiego, Marszałka Województwa Mazowieckiego oraz Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Warszawie. Poza tym, w Wydziale Zgód Wodnoprawnych RZGW od 1 lutego 2018 r. zatrudniony był tylko jeden pracownik. Reforma gospodarki wodnej zbiegła się z realizacją na terenie funkcjonowania RZGW takich inwestycji jak S8 - droga ekspresowa (na odcinku Warszawa - Białystok) oraz S61 Via Baltica - droga ekspresowa z Ostrowi Mazowieckiej do Budziska (granica z Litwą). Inwestycje te wymagały uzyskania szeregu pozwoleń wodnoprawnych.

(akta kontroli str. 52-54, 55-115, 143-174, 182-251, 261-321, 742-751)

³⁹ W ramach pracy „Analiza znaczących oddziaływań antropogenicznych wraz z oceną ich wpływu na stan wód oraz ryzykiem nieosiągnięcia celów środowiskowych”.

⁴⁰ Harmonogram i program prac związanych ze sporządzeniem przez KZGW w celu koordynacji prac nad aktualizacją Planów Gospodarowania Wodami (aPGW),

⁴¹ Przygotował m.in. z zakresu wskazanego w art. 317 ust. 1 pkt 1-6 Prawa wodnego: wykaz jednolitych części wód przeznaczonych do celów rekreacyjnych, w tym kąpieliskowych oraz do poboru wody na potrzeby zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi.

⁴² Nr decyzji: BI.RUZ.421.38.2018.MK – 20 dni, BI.RUZ.421.106.2018.KB – 20 dni, BI.RUZ.421.107.2018.KB – 20 dni, BI.RUZ.421.149.2018.MK – 117 dni, BI.RUZ.421.160.2018.AT – 123 dni, BI.RUZ.421.161.2018.MC – 179 dni, BI.RUZ.421.172.2018.AN – 11 dni, BI.RUZ.421.15.2019.MK – 10 dni, BI.RUZ.421.29.2019.AT – 111 dni, BI.RUZ.421.33.2019.MK – 27 dni, BI.RUZ.421.40.2019.AT – 11 dni.

2. Z 15 badanych postępowań o wydanie pozwolenia wodnoprawnego, w sześciu przypadkach⁴³, pomimo że wniosek spełniał wymogi formalne w dniu jego złożenia do RZGW, informacja w BIP o wszczęciu postępowania została zamieszczona w terminie od 39 do 288 dni po złożeniu wniosku.

Dyrektor wyjaśnił, że przepis art. 400 ust. 7 ustawy Prawo wodne nie wskazuje terminu podania do publicznej wiadomości informacji o wszczęciu postępowania administracyjnego w sprawach dotyczących pozwoleń wodnoprawnych na stronie podmiotowej BIP oraz w sposób zwyczajowo przyjęty w danej miejscowości.

Zdaniem NIK przekazanie niezwłoczne informacji o wszczęciu postępowania w sprawie wydania pozwolenia wodnoprawnego, nawet jeżeli termin ten nie wynika wprost z przepisów Prawa wodnego, wynika z zasad postępowania administracyjnego określonych w art.: 7, 8 § 1, 9 i 12 Kpa, a także przepis art. 3 ust. 2 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej⁴⁴.

(akta kontroli str. 52-54, 58, 135, 177, 235, 248, 293, 316, 742-751)

3. W czterech postępowaniach dotyczących wydania pozwoleń wodnoprawnych RZGW nie informował wnioskodawców o przedłużeniu postępowania, pomimo że rozpatrywanie ich spraw trwało ponad dwa miesiące od wpływu wniosku (w trzech sprawach⁴⁵ termin dwumiesięczny przekroczone o 20 dni, zaś w jednym przypadku⁴⁶ o 11 dni). Poza tym, w siedmiu sprawach⁴⁷ pierwszą informację do wnioskodawców o przedłużeniu terminu przekazano od 11 do 227 dni po upływie dwóch miesięcy od dnia wpływu wniosku. Powyższe działania były niezgodne z art. 36 § 1 Kpa, w myśl którego, przed upływem jednego miesiąca, a następnie dwóch miesięcy od daty wpłynięcia wniosku o wydanie decyzji, RZGW winien powiadomić wnioskodawcę o przedłużeniu terminu i wskazać nowy termin załatwienia sprawy.

Dyrektor wyjaśnił, że brak informowania wnioskodawców o przedłużeniu terminu postępowania administracyjnego zgodnie z Kpa lub informowanie po upływie dwóch miesięcy wynikało z powodów, o których mowa w pierwszym punkcie niniejszej sekcji, a w szczególności rozpatrywania spraw zgodnie z datą wpływu do tutejszego organu oraz brakami kadrowymi w początkowej fazie funkcjonowania RZGW.

(akta kontroli str. 52-321, 742-751)

4. W dwóch przypadkach decyzje zatwierdzające taryfy opłat dla zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzenia ścieków RZGW wydał z przekroczeniem terminu 45 dni wynikającego z art. 24c ust. 1 uozzwioś (w jednym przypadku o 6 dni⁴⁸, a w drugim o 15 dni⁴⁹). Również w dwóch przypadkach decyzje odmawiające zatwierdzenia taryf opłat wydano z przekroczeniem ww. terminu, w jednym przypadku o 9 dni⁵⁰, w drugim o 19 dni⁵¹.

Dyrektor wyjaśnił, że utworzenie RZGW w Białymstoku z dniem 1 stycznia 2018 r. skutkowało tym, że do dnia 12 marca 2018 r. należało rozpatrzyć

⁴³ BI.RUZ.421.147.2018.KB po 50 dniach, BI.RUZ.421.151.2018.MK po 39 dniach, BI.RUZ.421.161.2018.MC po 288 dniach, BI.RUZ.421.172.2018.AN po 41 dniach, BI.RUZ.421.33.2019.MK po 88 dniach, BI.RUZ.421.40.2019.AT po 71 dniach.

⁴⁴ Dz.U. z 2019 r. poz. 1429.

⁴⁵ Nr decyzji: BI.RUZ.421.38.2018.MK, BI.RUZ.421.106.2018.KB, BI.RUZ.421.107.2018.KB.

⁴⁶ Nr decyzji: BI.RUZ.421.172.2018.AN.

⁴⁷ BI.RUZ.421.149.2018.MK po 109 dniach, BI.RUZ.421.160.2018.KB po 165 dniach, BI.RUZ.421.161.2018.MC po 287 dniach, BI.RUZ.421.15.2019.MK po 74 dniach, BI.RUZ.421.29.2019.AT po 161 dniach, BI.RUZ.421.33.2019.MK po 87 dniach, BI.RUZ.421.40.2018.MK po 71 dniach.

⁴⁸ Decyzja BI.RET.070.720.2018.IT (dla Wodociągowo-Ciepłowniczej Sp. z o.o. "COWIK" w Bartoszycach).

⁴⁹ Decyzja BI.RET.070.732.2018.IT (dla Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. Olsztyn).

⁵⁰ Decyzja BI.RET.070.2019.KO (dla Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Giżycku).

⁵¹ BI.RET.070.29.2019.GS (dla Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej w Sejnach Sp. z o.o.).

200 wniosków taryfowych. W 2019 r. przekroczenia te wynikały natomiast z powodu liczenia przez RZGW terminu od dnia uznania wniosku za formalnie poprawny.

NIK, nie kwestionując uprawnień RZGW do weryfikacji formalnej poprawności wniosku, zwraca jednak uwagę na to, że w powyższych sprawach w istocie doszło do merytorycznej oceny zawartości wniosku, jeszcze przed powiadomieniem strony o wszczęciu postępowania. Praktyka wszczynania postępowania dopiero po „sprawdzeniu” kompletności wniosku, pomimo że mamy w istocie do czynienia z oceną dowodów, czyli rozpatrywaniem sprawy co do istoty, jest nieprawidłowa, co potwierdza, np. orzeczenie WSA w Poznaniu sygn. II SAB/Po 147/19 z dnia 26 lutego 2020 r.

(akta kontroli str. 409-650)

5. W toku postępowania o zatwierdzenie taryfy dla zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków na terenie miasta Bartoszyce na lata 2018 - 2021, prowadzonego na wniosek Wodociągowo-Ciepłowniczej Sp. z o.o. „COWiK” w Bartoszycach, stwierdzono nierzetelne działanie RZGW polegające na niewyjaśnieniu rozbieżności pomiędzy danymi zawartymi w tabeli I „Analizy ekonomiczne związane z korzystaniem z wód” (także w projekcie taryfy⁵²), w której podano, że do systemu kanalizacji zbiorczej nie są odprowadzane wody opadowe, a zawartą w „Wieloletnim planie rozwoju, modernizacji urządzeń wodociągowych i kanalizacyjnych na lata 2018 - 2021” informacją, że głównym źródłem dodatkowych kosztów eksploatacji sieci kanalizacji sanitarnej będą dopływy tzw. wód przypadkowych (wody opadowe, roztopowe, drenażowe)⁵³.

Zgodnie ze wzorem „tabeli I”, stanowiącej załącznik do rozporządzenia Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej z dnia z dnia 27 lutego 2018 r. w sprawie określania taryf, wzoru wniosku o zatwierdzenie taryfy oraz warunków rozliczeń za zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzanie ścieków⁵⁴ w tabeli tej należy wskazać ilość wód opadowych lub roztopowych odprowadzanych do kanalizacji sanitarnej.

Odnosnie przyczyn niewyjaśnienia powyższej rozbieżności w toku postępowania o zatwierdzenie projektu taryfy Zastępca Dyrektora RZGW wyjaśnił, że Dyrektor RZGW rozpatruje wnioski w takim postępowaniu zgodnie z uozzwios i organ regulacyjny, w świetle tej ustawy, nie miał podstaw do wzywania przedsiębiorstwa do uzupełnienia wniosku w zakresie zagospodarowania wód opadowych i roztopowych. Wyjaśnił również, że przedstawione we wniosku prognozowane dane na temat ilości ścieków odebranych od odbiorców w stosunku do ilości wód odprowadzanych do wód lub do ziemi (89%) potwierdzały, że na terenie miasta Bartoszyce nie były odprowadzane wody opadowe do systemu kanalizacji zbiorczej. Ponadto wyjaśnił, że zmiana definicji ścieków (zawartej w art. 2 pkt 8 uozzwios) spowodowała, że nie obejmowała ona wód opadowych lub roztopowych ujętych w otwarte lub zamknięte systemy kanalizacyjne i na skutek tej zmiany moc straciły te zapisy taryf, które umożliwiały ujmowanie kosztów związanych z odprowadzaniem tych wód. Zgodnie z art. 9 uozzwios ustawodawca zakazywał wprowadzania ścieków opadowych i wód drenażowych do sieci kanalizacji sanitarnej, jednak wody opadowe i roztopowe wciąż obecne były na gruncie przepisów tej ustawy. Pod pojęciem ścieków komunalnych zawartych w art. 2 pkt 10 uozzwios należało rozumieć ścieki bytowe lub mieszaninę ścieków bytowych ze ściekami przemysłowymi albo wodami opadowymi lub roztopowymi

⁵² Na str. 2 zapisane było, że taryfowe ceny i stawki opłat dotyczą wszystkich odbiorców usług w zakresie dostawy wody i odbioru ścieków, z wyłączeniem wód opadowych i roztopowych.

⁵³ Str. 5-6 ww. Planu.

⁵⁴ Dz.U. z 2018 r. poz. 472 dalej: „rozporządzenie w sprawie taryf”.

będącymi skutkiem opadów atmosferycznych, odprowadzane urządzeniami służącymi do realizacji zadań własnych gminy w zakresie kanalizacji i oczyszczania ścieków komunalnych. Oznaczało to, że były to wody opadowe i roztopowe, które odprowadzane były systemami kanalizacji ogólnospławnej, stąd definicja ścieków komunalnych nie obejmowała wód opadowych i roztopowych ujętych w zamknięte lub otwarte systemy kanalizacji deszczowej, do których nie trafiały ścieki innego rodzaju. Dlatego deszczówka odprowadzana siecią kanalizacji deszczowej nie należała do kategorii ścieków komunalnych, a wody opadowe i roztopowe odprowadzane systemami kanalizacji ogólnospławnej mogły być kwalifikowane do ścieków komunalnych.

W odniesieniu do powyższych wyjaśnień należy, zdaniem NIK, zauważyć co następuje. Przepis art. 27b ust. 1 uozzwioś daje organowi regulacyjnemu prawo do wzywania przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjnego do przekazania niezbędnych informacji lub dokumentów. W tej sytuacji NIK nie widzi przeszkód do tego, by organ regulacyjny skorzystał z tego uprawnienia również w opisanym wyżej przypadku. Nie negując tego, że ustawowa definicja ścieków komunalnych przewiduje sytuację, że w ich skład mogą wchodzić wody opadowe lub roztopowe, należy jednak zaznaczyć, że definicja ścieków zawarta w art. 2 pkt 8 uozzwioś nie odnosi się do takiej możliwości. Przepis ten nie odwołuje się bowiem do definicji ścieków komunalnych, ani nie pokrywa z jej zakresem. Na podstawie art. 24c ust. 1 pkt 1 tej ustawy organ regulacyjny jest zobowiązany do oceny wniosku pod względem zgodności z przepisami uozzwioś oraz Prawa wodnego. Mając na względzie zadania organu regulacyjnego, a także zasady sporządzania taryfy z § 3 ww. rozporządzenia, w tym m.in. nakaz ochrony przed nieuzasadnionym wzrostem cen i opłat oraz eliminowania subsydiowania skrośnego, wyjaśnienie rozbieżności we wniosku o zatwierdzenie taryfy w zakresie odprowadzania wód opadowych lub roztopowych do kanalizacji służącej odprowadzaniu ścieków, mieściło się w kompetencji RZGW.

(Dowód: akta kontroli str. 941-989, 1099-1106)

6. W toku postępowania o zatwierdzenie taryfy dla zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków na terenie miasta Olsztyna na lata 2018-2021, przedłożonej przez PWiK Sp. z o.o. w Olsztynie, stwierdzono nierzetelne działania RZGW polegające na niewyjaśnieniu w toku postępowania regulacyjnego, czy wskazane w taryfie dla gminy miasto Olsztyn wielkości i założenia w zakresie ilości dostarczanej wody i odprowadzanych ścieków, a także kosztów związanych z tą działalnością w rzeczywistości odnosiły się wyłącznie do tej gminy. Z dołączonego do wniosku taryfowego „Wieloletniego planu modernizacji i rozwoju urządzeń wodociągowych i urządzeń kanalizacyjnych, Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji sp. z o.o. w Olsztynie na lata 2018-2021”⁵⁵ wynikało bowiem, że spółka PWiK prowadziła działalność również na terenie gmin ościennych. Porównanie ilości dostarczanej wody oraz odprowadzanych ścieków zawartych w tym dokumencie oraz w publicznie dostępnych (na stronie BIP Spółki) sprawozdaniach rocznych z działalności Zarządu tej spółki, a także kosztów związanych ze świadczeniem tych usług mogło wskazywać na to, że dane wskazane we wniosku o zatwierdzenie taryfy dotyczyły nie tylko działalności na terenie miasta Olsztyna. Ponadto, w toku postępowania dotyczącego zatwierdzenia taryfy nie wyjaśniono dlaczego, w sytuacji gdy uzasadnieniem dla podwyżki cen wynikającej z taryfy był m.in. (planowany na podstawie dotychczasowych tendencji) spadek wielkości sprzedaży, to w taryfie na okres trzech kolejnych lat założono stałe ilości dostarczanej wody i odprowadzanych

⁵⁵ Dalej „Wieloletni plan modernizacji PWiK”.

ścieków przy czym były one wyższe, czyli inne niż wynikające z danych historycznych.

Zastępca Dyrektora RZGW w tej kwestii wyjaśnił, że taryfę opracowywał PWiK, a zadaniem organu regulacyjnego była weryfikacja, czy wniosek był zgodny z wymogami taryfowymi, a taryfa nie zawierała kosztów działalności niezwiązanej z dostarczaniem wody oraz odprowadzaniem ścieków. Na stronie tytułowej projektu taryfy i w uzasadnieniu wniosku PWiK spółka z o.o. w Olsztynie podała, że dotyczy ona jedynie gminy miejskiej Olsztyn i nie wskazywała, że prowadzi działalność na terenie innych gmin. Taki stan potwierdzały również otrzymane kopie decyzji dotyczących zezwoleń na prowadzenie zbiorowego zaopatrzenia w wodę lub zbiorowego odprowadzania ścieków. Działalność PWiK na terenie innych gmin polegała natomiast na hurtowej sprzedaży wody i hurtowym odbiorze ścieków, co potwierdzała treść art. 6 ust. 1a uozzwioś. Zgodnie z tym przepisem, do zakupu przez przedsiębiorstwo wodociągowo-kanalizacyjne wody oraz wprowadzania ścieków do urządzeń nie będących w jego posiadaniu stosuje się przepisy Kodeksu cywilnego. Taki hurt nie był elementem zbiorowego zaopatrzenia w wodę i odprowadzania ścieków, ponieważ następował on na rzecz innego przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjnego, a PWiK nie miał obowiązku przekazania informacji o ilości sprzedanej wody lub odebranych ścieków. Ponadto, zgodnie z art. 24b uozzwioś, sprawozdania z działalności przedsiębiorstwa nie były wymaganym załącznikiem do wniosku taryfowego. Z danych dotyczących roku 2016, zawartych w ww. Wieloletnim planie modernizacji PWiK wynikało, że sprzedaż wody i odbiór ścieków dla innych gmin stanowiły odpowiednio 2,5% i 8,4% całej sprzedaży zrealizowanej przez przedsiębiorstwo. Z uwagi na niewielki udział sprzedaży na terenie innych gmin, wielkości założone w taryfie mogły być zbliżone do uzyskanych w latach poprzednich. Podobna sytuacja dotyczyła również założonych w taryfie kosztów z tytułu dostawy wody i odbioru ścieków, które były zbliżone do osiągniętych w 12 miesiącach poprzedzających wprowadzenie nowej taryfy.

W kwestii przyjętego w taryfie założenia co do ilości dostarczonej wody i odebranych ścieków, Zastępca Dyrektora RZGW wyjaśnił, że to przedsiębiorstwo musiało podsumować wszystkie koszty, w tym wynikające z inwestycji modernizacyjno-rozwojowych i dokonać ich prognozy na okres 3 lat. Zmniejszenie sprzedaży usług powoduje wzrost cen, stąd przedsiębiorstwa powinny dążyć do utrzymania sprzedaży na tym samym poziomie. Ponadto, w przypadku zmiany warunków ekonomicznych oraz wielkości usług i warunków ich świadczenia, przedsiębiorstwo mogło złożyć do organu regulacyjnego wniosek o skrócenie okresu obowiązywania taryfy.

Zdaniem NIK, mając na względzie treść ww. wyjaśnień, należy zauważyć, że przepis § 3 pkt 1 lit. c rozporządzenia w sprawie taryf nakazuje opracowanie taryfy w sposób eliminujący subsydiowanie skrośne, tj. eliminowanie pokrywania kosztów jednego rodzaju działalności przychodami pochodzącymi z innego rodzaju działalności gospodarczej (§ 2 pkt 7). Skoro, powyższa taryfa dotyczyła jedynie gminy miejskiej Olsztyn, a PWiK spółka z o.o. w Olsztynie była sprzedawcą usług w zakresie dostaw wody i odbioru ścieków również dla gmin ościennych miasta Olsztyn, organ regulacyjny powinien zbadać, czy istotnie wykazane we wniosku dane w zakresie wielkości sprzedaży i jej kosztów dotyczą jedynie działalności na terenie miasta Olsztyna. Szczególnie, w sytuacji gdy mogą zachodzić uzasadnione wątpliwości w tej kwestii. Niezależnie bowiem od rozmiaru i rodzaju usług świadczonych na rzecz innych podmiotów niż odbiorcy wskazani w taryfie, ww. przepisy nie dopuszczają obciążania ich kosztami innej działalności przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjnego. Zbadanie ww. kwestii oraz

zgodności pomiędzy założeniami przyjętymi w taryfie, a uzasadnieniem wniosku o jej zatwierdzenie stanowiłoby, także realizację obowiązku dokładnego wyjaśnienia sprawy wynikającego z art. 7 Kpa. Organ regulacyjny był bowiem zobowiązany, na podstawie art. 27c ust. 1 uozzwioś, do stosowania w tym postępowaniu przepisów Kpa.

(Dowód: akta kontroli str. 990-1036, 1099-1106)

7. W toku postępowania o zatwierdzenie taryfy dla zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków na terenie miast Białystok i Wasilków na lata 2018-2021, przedłożonej przez Wodociągi Białostockie sp. z o.o. w Białymstoku, stwierdzono nierzetelne działanie RZGW polegające na niewyjaśnieniu, dlaczego spółka w załączniku (tabela I) nie wskazała żadnych danych na temat ilości wód opadowych i roztopowych wprowadzanych do kanalizacji zbiorczej, pomimo istnienia na terenie objętym taryfą terenów, na których funkcjonowała sieć kanalizacji ogólnospławnej. Pomimo braku ww. danych RZGW uznał za wiarygodne wyjaśnienie spółki, że jest to kwestia mało istotna.

W sprawie tej Zastępca Dyrektora RZGW wyjaśnił, że wody opadowe nie mieszczą się, po zmianie odpowiednich przepisów, w zakresie regulacji uozzwioś. Zgodnie z przepisami tej ustawy organ regulacyjny nie miał podstaw do wzywania przedsiębiorstwa do udzielania wyjaśnień w zakresie zagospodarowania wód opadowych i kosztów z tym związanych. Koszty te nie zostały również ujęte wprost w przepisach rozporządzenia w sprawie taryf. Ostatecznie koszty te nie zostały ujęte jako element mogący wpływać na alokację kosztów dotyczących zaopatrzenia w wodę i odprowadzania ścieków w poszczególnych grupach odbiorców.

Zdaniem NIK należy zauważyć, że z treści załącznika do ww. rozporządzenia w sprawie taryf, tj. wzoru wniosku o zatwierdzenie taryfy wynika, że przedsiębiorstwo powinno, w załączonej do wniosku tabeli I „Analizy ekonomiczne związane z korzystaniem z wód” w wierszu 8 wskazać ilość wód opadowych i roztopowych odprowadzanych do kanalizacji zbiorczej. Mając na względzie to, że w postępowaniu o zatwierdzenie taryfy organ regulacyjny był zobowiązany do stosowania przepisów Kpa, w tym dotyczących dokładnego wyjaśnienia sprawy, a na podstawie art. 27b ust. 1 uozzwioś miał prawo żądania niezbędnych informacji i dokumentów, organ ten powinien wyjaśnić powody, dla których przedsiębiorstwo nie podało żadnych wymaganych danych na temat ilości wód opadowych i roztopowych pomimo tego, że na terenie objętym taryfą były one odprowadzane do kanalizacji zbiorczej. Zdaniem NIK, organ regulacyjny powinien samodzielnie dążyć do ustalenia, czy i jaki wpływ na koszty ujęte w taryfie miało odprowadzanie powyższych wód do kanalizacji zbiorczej.

(Dowód: akta kontroli str. 1037-1094, 1099-1106)

OCENA CZĄSTKOWA

Zadania związane z zagospodarowaniem wód opadowych i roztopowych RZGW realizował m.in. uzgadniając dokumenty planistyczne obejmujące obszary zurbanizowane szczególnego zagrożenia powodzią, a także prowadząc postępowania w sprawach dotyczących wydawania pozwoleń wodnoprawnych na korzystanie z usługi wodnej, o której mowa w art. 35 ust. 3 pkt 7 ustawy Prawo wodne. Pozwolenia te wydawano prawidłowo, tj. w oparciu o przedłożone operaty wodnoprawne, zamieszczając w decyzjach wszystkie wymagane elementy, a także określając okres ich obowiązywania.

Część zbadanych postępowań przeprowadzono jednak z naruszeniem terminów określonych w art. 35 Kpa, przy jednoczesnym niewywiązywaniu się z określonego art. 36 Kpa obowiązku poinformowania stron o przyczynach zwłoki i wskazania nowego terminu załatwienia sprawy lub realizacji tego obowiązku już po upływie ustawowego terminu ich załatwienia. W części zbadanych postępowań informacje o wszczęciu postępowania zostały zamieszczone w BIP z w okresach od 39 do 288 dni od złożenia wniosków pomimo, że te wnioski spełniały wymogi formalne.

Badanie postępowań o zatwierdzenie taryfy wykazało, że prowadzono je w oparciu o wymagane prawem dokumenty. Kontrola wykazała jednak przypadki wydania w tych postępowaniach decyzji z przekroczeniem wymaganego terminu. Stwierdzono ponadto przypadki, w których RZGW nie wyjaśniło rozbieżności między danymi zawartymi we wnioskach o zatwierdzenie taryf, a także nie zbadania, czy taryfę opracowano w sposób eliminujący tzw. subsydiowanie skrośne.

RZGW rzetelnie prowadził natomiast system informacyjny gospodarowania wodami, zapewniając aktualność zamieszczonych w nim danych o pozwoleniach wodnoprawnych.

2. Przygotowanie, nadzór i kontrola nad realizacją zadań w obszarze zakresie zagospodarowania wód opadowych i roztopowych

Opis stanu faktycznego

2.1. W RZGW zadania z zakresu zagospodarowania wód opadowych i roztopowych, realizowały wydziały Kontroli Gospodarowania Wodami, Zgód Wodnoprawnych, Koordynacji Inwestycji, Koordynacji Ochrony przed Powodzią i Suszą, Planowania i Koordynacji Eksploatacji oraz Centrum Operacyjne Ochrony Przeciwpowodziowej i Zespół Opłat za Usługi Wodne. W Regulaminie Organizacyjnym PGW WP⁵⁶ kompetencje tych komórek organizacyjnych określono ogólnie, bez wyszczególnienia zadań polegających na zagospodarowaniu wód opadowych i roztopowych.

Dyrektor podał, że zadaniami objętymi kontrolą zajmowało się 25 pracowników z powyższych komórek organizacyjnych. W ich zakresach obowiązków nie zamieszczono zapisów bezpośrednio odnoszących się do zagadnienia zagospodarowania wód opadowych i roztopowych. Jak wyjaśnił Dyrektor zakres obowiązków pracownika był ściśle powiązany z przypisanym zakresem działań poszczególnych komórek merytorycznych RZGW wynikających z Regulaminu organizacyjnego PGW WP. Zadania z zakresu zagospodarowania ww. wód wynikały z Prawa wodnego, w szczególności dotyczyły wydawania zgód wodnoprawnych, prowadzenia spraw dotyczących kontroli gospodarowania wodami, działań z zakresu koordynacji inwestycji i utrzymywania wód publicznych. Dyrektor podał, że potwierdzenia wykonania przydzielonych pracownikowi zadań dokonywał bezpośredni przełożony (kierownik Wydziału) informując o tym dyrektora pionu.

Wszyscy ww. pracownicy posiadali wykształcenie wyższe m.in. w zakresie rolnictwa, ochrony środowiska, melioracji wodnych, górnictwa i geologii. Brali oni udział w cyklicznych szkoleniach (warsztatach) organizowanych przez PGW WP z zakresu Prawa wodnego, m.in. w zakresie: kontroli gospodarowania wodami i zgód wodnoprawnych, prowadzenia kontroli w zakresie gospodarowania wodami na potrzeby opłat, prowadzenia kontroli przedsiębiorstw wodociągów i kanalizacji służących ustaleniu poboru wód. Dwa szkolenia obejmowały również kwestie

⁵⁶ Zarządzenie Nr 80/2019 Prezesa Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie z dnia 31 grudnia 2019 r. w sprawie nadania regulaminu organizacyjnego Państwowemu Gospodarstwu Wodnemu Wody Polskie.

dotyczące odprowadzania wód opadowych i roztopowych. Pracownicy uczestniczyli także w szkoleniu z Kpa⁵⁷.

(akta kontroli str. 9-10, 772-855, 938-939)

2.2. Na każdy rok RZGW sporządzał plany kontroli zatwierdzone przez Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej. W związku z faktem, że RZGW powstał z dniem 1 stycznia 2018 r., nie posiadał planu kontroli na 2018 r. Kontrole w 2018 r. prowadzone były jako kontrole doraźne. Sporządzone na 2019 r. i 2020 r. plany kontroli dotyczyły gospodarowania wodami w zakresie przestrzegania warunków ustalonych w decyzjach wydanych na podstawie ustawy Prawo wodne oraz pozwoleń zintegrowanych w zakresie wprowadzania wód opadowych i roztopowych do wód lub do ziemi.

W okresie objętym kontrolą RZGW przeprowadził ogółem 157 kontroli, w tym 103 kontrole w 2018 r., 51 w 2019 r. oraz trzy w 2020 r. Spośród powyższych 157 kontroli, 39 kontroli przeprowadzono w zakresie przestrzegania warunków ustalonych w pozwoleniach wodnoprawnych albo pozwoleniach zintegrowanych i obejmowały również ustalenie ilości odprowadzanych wód opadowych oraz roztopowych do wód albo ziemi. Kontrolą obejmowano otwarte i zamknięte systemy kanalizacji deszczowej, służące do odprowadzania opadów atmosferycznych lub systemy kanalizacji zbiorczej w granicach administracyjnych miast. Kontrolą objęto również urządzenia wodne (wyloty), którymi odprowadzane były wody opadowe i roztopowe w granicach administracyjnych miasta Białegostoku.

W wyniku powyższych 39 kontroli, w pięciu z nich stwierdzono nieprawidłowości, które dotyczyły np.: ustalenia wysokości opłaty za usługi wodne, odprowadzania wód opadowych i roztopowych bez wymaganego pozwolenia wodnoprawnego, zastosowania innej średnicy wylotów niż określono w pozwoleniu wodnoprawnym oraz przekroczenia dopuszczalnej ilości ścieków odprowadzanych do wód lub do ziemi. Dyrektor zarządzeniami pokontrolnymi nałożył na kontrolowanych obowiązek usunięcia nieprawidłowości.

Dyrektor wyjaśnił, że odstępienie w 2019 r. od wykonania jednej kontroli planowej⁵⁸ wynikało z faktu, że jednostka przewidziana do kontroli przed rozpoczęciem kontroli złożyła odpowiednie deklaracje i dokonała właściwych korekt w Zarządzie Zlewni w Olsztynie.

(akta kontroli str. 13-14, 37-40, 856-883, 898-937)

2.3. W latach objętych kontrolą działalność RZGW w zakresie zagospodarowania wód opadowych i roztopowych na terenach zurbanizowanych nie była kontrolowana przez KZGW lub inne podmioty.

(akta kontroli str. 10, 14)

2.4. W okresie objętym kontrolą za pośrednictwem zarządów zlewni, nadzorów wodnych jak i bezpośrednio do RZGW nie wpłynęły żadne skargi, wnioski i petycje związane z zagospodarowaniem wód opadowych i roztopowych na terenach zurbanizowanych.

(akta kontroli str. 10, 35)

2.5. Zgodnie z zarządzeniem Nr 4/2020 Prezesa PGW WP⁵⁹ RZGW przedłożył, za pośrednictwem Dyrektora Departamentu Usług Wodnych KZGW, informację o przeprowadzonych kontrolach, do której KZGW nie wniósł zastrzeżeń. Sprawozdanie zawierało: nazwę podmiotu kontrolowanego, zakres kontroli,

⁵⁷ Ostatnie szkolenie odbyło się w grudniu 2019 r.

⁵⁸ Zakłady Wodociągów i Kanalizacji sp. z o.o. w Barczewie

⁵⁹ Zarządzenie Nr 4/2020 Prezesa PGWWP z dnia 22 stycznia 2020 r. dotyczącego „Zasad przeprowadzania kontroli gospodarowania wodami obowiązujących w PGWWP” – dział XVIII.

kontrolowany obiekt lub urządzenie wodne, lokalizację, rodzaj kontroli oraz wyniki kontroli.

(akta kontroli str. 10, 14, 873-883)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

RZGW był należycie przygotowany do realizacji zadań związanych z zagospodarowaniem wód opadowych i roztopowych. Wprawdzie zadania te nie zostały wskazane w regulaminie organizacyjnym oraz zakresach obowiązków to jednak pośrednio wynikały z tych dokumentów. Pracownicy posiadali odpowiednie wykształcenie, a w ramach organizowanych szkoleń zapewniono im podnoszenie kwalifikacji.

RZGW właściwie wykonywało zadania kontrolne obejmujące kwestie zagospodarowania wód opadowych i roztopowych. Prowadzone kontrole były efektywne, a w każdym przypadku stwierdzenia nieprawidłowości podejmowano działania zmierzające do usunięcia nieprawidłowości.

III. Uwagi i wnioski

Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag. W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujące wnioski:

Wnioski

1. Wydawanie pozwoleń wodnoprawnych w terminach określonych w art. 35 Kpa.
2. Niezwłoczne zamieszczanie w BIP, wymaganej na podstawie przepisów Prawa Wodnego, informacji o wszczęciu postępowania.
3. Informowanie wnioskodawców o przedłużeniu postępowania administracyjnego zgodnie z zasadami określonymi w art. 36 §1 Kpa.
4. Dokonywanie kompleksowej analizy przedłożonych do zatwierdzenia taryf za zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzanie ścieków, szczególnie w zakresie sposobu uwzględnienia w projektach taryf wymogów wynikających z przepisów prawa.

IV. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Olsztynie. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Olsztyn, 17 lipca 2020 r.

Kontroler
Henryk Dykty
Główny specjalista kontroli
państwowej

.....
podpis

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Olsztynie
Dyrektor
Piotr Górny

.....
podpis